

Kultur- og Kirkedepartementet
Attn: Avdelingsdirektør Bengt O. Hermansen
Boks 8030 Dep
0030 OSLO

Oslo, 24. juni 2003

e-post: asap@kkd.dep.no

Deres ref. 2003/1372ME/ME1 CBU:elt

Høringsuttalelse vedrørende endringer i Åndsverkloven som følge av EU direktiv 2001/29/EF- Høring.

Norske Dansekunstnere viser til oversendt utkast til endringer i Åndsverkloven mottatt 3. april i år med frist for uttalelse 25. juni, og takker for anledningen til å få uttale oss om forslagene til endringer.

Vår uttalelse er basert på diskusjoner på nordisk og internasjonalt plan som følge av EUs Information Society Directive, seminarer holdt i Norge, samt diskusjoner og seminar i styret i Norske Dansekunstnere.

Vi viser til Opphavsrettsforeningens årsmøte der Liv Bjørgum tidligere forbundsleder i Norsk Ballettforbund holdt innledning om de foreslåtte endringene i åndsverkloven sett fra utøvende kunstneres ståsted. Hun kom i innlegget med flere synspunkter som vi stiller oss bak.

Vi vil umiddelbart takke departementet for de nye enerettene som foreslås for utøvende kunstnere. Sammenlignet blant annet med andre nordiske lands lovgivning, er det på tide at utøvende kunstneres rettigheter styrkes i Norge også i lovteksten.

Som følge av disse og andre endringer foreslår vi at departementet endrer navn på loven til:

Lov om opphavsrett til åndsverk og kunstneriske fremføringer.

I prinsippet gir lovteksten opphavsrett til utøvende kunstnere på linje med skapende kunstnere, og ved å omdøpe loven vil dette gjenspeile ordlyden i lovteksten. Norge kan i så fall også høyst sannsynlig bli det første land som gjør dette, i seg selv en positiv gest overfor utøvende kunstnere og noe som kan bidra til å styrke utøvende kunstneres posisjon langt utenfor Norge.

Vi har ved gjennomlesning av begrunnelsen for endringene i loven, samt selve lovforslaget følgende forslag som vil gjøre loven mer oversiktlig og forenklet for brukerne, og ikke minst mer forståelig hva gjelder utøvende kunstners rettigheter:

1. Etabler et eget kapittel for utøvende kunstnere i lovt teksten.

I dette kapitlet bør definisjonen av utøvende kunstnere stå (ref. Fondsloven) musikere, skuespillere, sangere, dansere, og i tillegg dirigenter og sceneinstruktører. Vi anbefaler også at det skrives ut hvilke rettigheter som gjelder for utøvende kunstnere. Eks: Den utøvende kunstneren har enerett til å tillate eller forby (rettighetene).

Departementet skriver at det er ønskelig å gjøre loven mer oversiktlig og brukervennlig. Vi mener dette også bør gjelde for rettighetene til utøvende kunstnere. Det store antall henvisninger til andre paragrafer er med på å gjøre loven vanskelig tilgjengelig. Det må derfor gjøres endringer i alle paragrafer der benevnningen "gjelder tilsvarende" benyttes. Det er her to muligheter; *Enten skrives hver paragraf ut slik den vil lyde for utøvende kunstnere i kapitlet som gjelder for utøvende kunstnere*, eller så kan benevnningen "opphavsmenn og utøvende kunstnere" benyttes i lovt teksten der dette gjelder.

Dersom departementet ikke følger opp vårt forslag om eget kapittel for utøvende kunstnere, forventer vi at det i hver paragraf som også gjelder utøvende kunstnere står: *"gjelder tilsvarende for utøvende kunstnere."*

2. Forteksten til lovforslaget kap. 2.1. innledning, s. 6. Formuleringen gir mulighet for misforståelse av hva utøvende kunstnere er og gjør: "reglene som i utgangspunktet skulle verne opphavsmannens skapende åndsinnset har etter hvert også blitt gjort gjeldende i forhold til innsatsen fra utøvende kunstnere (f.eks. skuespiller og musikere) og til vern for den tekniske og økonomiske innsats fra plate- og filmselskaper."

Utvøvende kunstnere nevnes i samme setning som produsenter og med en klar misforståelse av hva utøvende kunstnere er og gjør. Utøvende kunstnere er opphav til og eier sin egen fremføring, og kan således ikke omtales som de blir gjort i denne setningen. Vi ber departementet rette opp muligheten for misforståelser i proposisjonen.

3. Økte rettigheter for utøvende kunstnere.

Vi er selvfølgelig glade for at utøvende kunstnere nå får økte rettigheter ved; tilgjengeliggjøring for allmennheten av opptaket av deres fremføring. Eneretten til å råde over verket i forhold til på forespørseltjenester som ligger i direktivets artikkel 3.2. dekkes gjennom tilgjengeliggjøring for allmennheten. Den raske teknologiske utviklingen gjenspeiles nå i lovt teksten. Vi viser til vårt forslag om eget kapittel for utøvende kunstnere i lovt teksten.

4. Eksemplar fremstilling til privat bruk og kompensasjonsordninger for dette.

Vi viser til departementets to forslag til løsninger på kompensasjon for privat bruk. Forslag A som en privatrettslig individuell vederlagsordning der 65% foreslås fordelt individuelt i forhold til registrering over bruk av lydopptak og film i kringkasting og salg av slike eksemplarer, og 35% fordelt kollektivt, og forslag B som en kompensasjon over statsbudsjettet.

Norske Dansekunstnere vil først redegjøre for hvilken betydning Fond for Lyd og Bilde tidligere Norsk Kassetavgiftsfond, har hatt for utviklingen av dansekunsten her i landet:

Prosjektstøtten til dans fra Fond for Lyd og Bilde har vært uvurderlig for de prosjekter som har mottatt slik støtte. Midlene har ofte vært utslagsgivende for om prosjektet kunne realiseres, og har slik sett bidratt til en økt produksjon innen dansekunsten. I Fond for Lyd og Bilde får dansekunst støtte på lik linje med annen scenekunst. En nedgang i, eller bortfall av denne produksjonsstøtten, vil være katastrofal for denne kunstarten som produseres for marginale midler.

Vi mener myndighetene ikke kan se bort fra at Fond for Lyd og Bilde fungerer som et produksjonsfond for ny norsk koreografi. Vi ser det som svært viktig å opprettholde flere søknads- og behandlingsinstanser for støtte til dansekunstproduksjoner.

Dessverre er dansekunst underrepresentert i audiovisuelle utgivelser og kringkastingssendinger i forhold til omfanget av danseproduksjoner og levende danseforestillinger. Dette er utenfor dansekunstnernes kontroll, og overhode ikke en ønsket situasjon. Det er idag en mangel på kringkastere og andre produsenter som er interessert i å synliggjøre denne kunstarten audiovisuelt.

Forslag A

En privatrettslig individuell vederlagsordning vil derfor i forhold til dagens situasjon innebære at noen få dansekunstnere får noen få kroner for bruk og kringkasting og eventuelt salg av sine verk/sine prestasjoner. Vi antar at den kollektive andelen kan bli gjenstand for forhandlinger mellom rettighetshaverorganisasjonene. Det er uttrykt stor skepsis fra andre rettighetshaverorganisasjoner til at den kollektive delen skal overføres til og fordeles via Fond for Lyd og Bilde. For dansekunstnernes vedkommende vil det sentrale spørsmål være; Hvordan opprettholde tilstrekkelig produksjonsstøtte til dansekunst? Kollektive midler i form av ett eller to stipend til enkeltpersoner, erstatter ikke den store virkningen støtten fra Fond for Lyd og Bilde har hatt for dans.

Norske Dansekunstnere vil derfor ønske å uttale seg om de forskrifter departementet vil utarbeide som henvist til i lovteksten § 12c.

Størrelse andel individuell/kollektiv.

Norske Dansekunstnere vil påpeke at vi i vår forrige høringsuttalelse våren 2001 gikk inn for en 50% fordeling individuelt og 50% fordeling kollektivt av vederlag for privat kopiering. Dette synspunktet opprettholder vi. Vi mener en lik fordeling individuelt og kollektivt vil føre til at mer midler forblir i landet, og bør gå til formål som må styrkes.

Forslag B

Det kan være besnærende å gå inn for forslag B om kompensasjon over statsbudsjettet. Vi mener imidlertid at de viktige prinsipper som stadfestes i Info.Soc. Directive og videreføres i forslag A fra departementets side, er prinsipper vi ønsker velkommen og støtter opp om.

Hva skal avgiftsbelegges?

Vi mener at myndighetene ved innføring av en avgift må innføre denne både på opptaksutstyr og lagringsmedier. Forslaget om kun å legge avgift på lagringsmedier er for defensivt. Brukeren som benytter retten til privat kopiering må selv betale for kopiering av verk og prestasjoner til privat bruk. Vi mener det må legges opp til et bredest mulig avgiftsgrunnlag, slik at det også omfatter det tekniske utstyret som brukes til slike opptak. Vi vil anta at det kan ses på løsninger for å differensiere avgiftssatsene ut fra det utstyr som benyttes mest til slik privat kopiering. En slik avgift vil merkes marginalt av de som kjøper slikt utstyr.

Norske Dansekunstnere går derfor inn for at det legges avgift på både opptaksutstyr og lagringsmedier.

Konklusjon kompensasjonsordning for privat kopiering:

Vi foreslår og oppfordrer myndighetene til å beholde Fond for Lyd og Bilde som et kulturfond og fortsette bevilgningen til dette, parallelt med at det innføres en privatrettslig individuell og kollektiv kompensasjonsordning.

Dersom Fond for Lyd og Bilde ikke blir videreført, må myndighetene lage nye støtteordninger til dansekunsten!

Vi opprettholder vårt syn på at fordelingen må være 50% individuell og 50% kollektiv.

Norske Dansekunstnere går inn for at det legges avgift på både opptaksutstyr og lagringsmedier.

5. Avtalelisens for kringkasting av verk.

Departementet foreslår avtalelisenser på områder som angår utøvende kunstners fremføringer, herunder kringkasternes arkiver både gjenutsending (repriser) og ny kringkasting, og den nye på forespørseltilgjengeliggjøring av verkene.

Norske Dansekunstnere synes ikke forslaget begrunnes godt nok hva gjelder kringkasternes behov for én klareringsinstans av rettigheter. Vi vil understreke at forslaget er en inngripen i utøvende kunstners eneretter. Det fungerer i dag for eksempel slik at de forskjellige avtaleparter er hjelpeløse overfor NRK i forhold til klarering av rettigheter.

Reprisemuligheter inngår i de tariffavtaler Norske Dansekunstnere har med NRK både for dansere og koreografer. Vi mener det kan være i strid med tariffavtalene å omgå disse med en avtalelisensordning som skal gjelde så "unge" program som inntil 31.12. 1996.

Tariffavtalene inneholder bestemmelser både om repriser og vederlag for dette til den enkelte kunstner. Norske Dansekunstnere representerer både utøvende og skapende dansekunstnere og vil kunne bistå for eksempel NRK med klarering av danseverk og andre program, der dansere og koreografer har rettigheter.

Vi forstår departementet slik at det er ønsket en kollektiv klareringsinstans (one stop shop) f.eks. Norwaco.

Norske Dansekunstnere er bekymret for at én klareringsinstans skal forvalte både klarering og forhandling med kringkasterne for alle rettighetshavere. Vi ønsker økt bruk av kringkastede verk og prestasjoner, men er vi meget betenkte dersom en svekkelse av honoreringen for dette blir konsekvensen. Vi mener at det er den enkelte rettighetshaverorganisasjon som representerer rettighetshaverne til de verk som skal gjenutnyttes eller utnyttes på ny måte som må stå for klarering av bruk og forhandlinger, og at vederlag for slik bruk må tilfalle hver enkelt rettighetshaver individuelt. Reprisevederlaget må følge de bestemmelser som ligger i tariffavtalen og kontrakten for den enkelte kunstner.

Norwaco som paraply for medlemsorganisasjonene, skal eventuelt kun stå som en oppkrevingsinstans av de individuelle vederlag. En videreformidling av individuelt vederlag vil føre til administrative kostnader som trolig ikke vil bli mindre enn de f.eks. NRK har i dag. Disse kostnadene kan ikke belastes rettighetshaverorganisasjonene.

Vi antar at det viktigste formålet fra myndighetenes side med innføring av avtalelisens på kringkasternes arkiver må være; hensyn til formidling av kunst og kulturprogrammer for landets innbyggere. Det må tas hensyn til at de individuelle rettighetshavere selv skal besitte eneretten hva gjelder kommersiell bruk av verk/program, noe som ikke kommer klart nok

frem i forteksten. Vi mener derfor at myndighetene dersom det innføres slik avtalelisens, må tilføye at slik avtalelisens kun gjelder for hele program, der formidling av kunst- og kulturprogrammer er hovedformålet.

Tilgjengeliggjøring ved på forespørsel kommer som følge av den teknologiske utviklingen som muliggjør dette. Vi antar at de fleste tariffavtaler med kringkasterne ikke omfatter denne utnyttelsen for eldre program, men at det kan være tatt inn bestemmelser om dette i individuelle kontrakter. Det vil bli nødvendig for avtalepartene å reforhandle tariffavtalene slik at på forespørseltjenester er avtalt i disse.

Avslutning:

Norske Dansekunstnere håper departementet tar våre synspunkter med i det videre arbeidet med ferdigstillingen av lovteksten. Vi som representerer utøvende og skapende kunstnere innen dans er glade for de nye rettighetene for utøvende kunstnere.

Vennlig hilsen
Norske Dansekunstnere
Forbundet for dansere, koreografer og pedagoger

Tone Øvrebø Johannessen
Forbundsleder